

Tudi „Slovensko istrsko učiteljsko društvo“ naj stori svoje. Dosti naj bo za sedaj, a če potreba nanese, drugič kaj več.

K poglavju o učiteljski bedi.

V večjem kraju na Kranjskem službuje kot nadučitelj kolega, ki je vsega sočutja vreden. Ker ima odrasle, šolo obiskujoče otroke, živi njegova soproga v Ljubljani, da more ceneje izhajati. Tej mora pošiljati mesečno 120 K, sam pa prejema, ker mu zaradi obveznosti plačo odtrgujejo, po 36 K. Kako torej ta nadučitelj izhaja? Zjutraj si sam naredi čaj, opoldne si kupi samo juho in le večerjo ima redno in naročeno. Umljivo je tudi, da ne more plačevati stanovanja, zaradi česar spi v šolski pisarni na zofi. Zaradi popolnosti omenim, da ta kolega nikamor ne zahaja in dela ves ljubi božji dan, tudi ob nedeljah in praznikih, za šolo. Življenje pa mu grenijo tudi gotove vrste ljudje zato, ker je tudi v svoji bedi samostojen in značajan.

Razmerje.

Vsak stan, bodisi finančni, železniških čuvajev, orožniški, duhovniški itd., ki je nastavljen v zakotni vasi, ima zagotovljeno stanovanje že pred nameščenjem.

Izmed vseh stanov pa je edini učiteljski izpostavljen v zakotni vasi vsemu zlu. — Mesto je sistemizirano, nameščen si, pa hajd! — Tako pravijo učitelju ozir. učiteljici, pa bog s teboj! V vas pride z vsemi naročili, nikogar ne pozna; predstavljati se mora pri Ponciju in Pilatu, od katerih nima pričakovati posebnih pomočij in nasvetov. Končno izberači kakšen „pajzele“, kjer si zamore iztegniti svoje trudne kosti. Dogodi se pa tudi, da mu odpovedo še ta uborni kotichek. Po celi vasi se mora truditi učiteljska para, da bi dobila nadomestilo za prejšnje stanovanje, toda ves trud je brezuspešen. Drugega mu ne preostaja, kot nujno obvestiti o tem predpostavljene. Kaj mu ti povedo, ve pač vsak, ki je doživel enako prijetne dogodiljaje. Posledice so različne, ki jih bomo omenili ob gotovih prilikah.

Marsikateremu tovarišu se bo zdelo vse to pretirano in neverjetno, in vendar je resnično.

Neverjetno pač je, da se to dogaja v okraju, kjer se učiteljstvu godi tako dobro, da ima celih 13 K na dan. (Tako je namreč govoril na klerikalnem shodu nekí Pirih, kalski župan na Goriškem).

Ker so pa klerikalci že tako napredni, da baje skrbe za šolstvo ter hočejo biti na vsak način gospodarji nad njim in ker skrbe za udobno ter brezplačno stanovanje duhovnika — ker drugače ga niti ne dobe — zakaj bi pač ne preskrbeli ubornega stanovanja učitelja, ozir. učiteljici in to proti najemnini? — Kčemu naj bi bil učitelj z mežnarjem še nadalje capin gospoda nuncia, ki ni deležen niti tega, kar se ne odreka najnižji človeški kreaturi. Vsak naših nasprotnikov vidi le onih par šol, sezidanih v zadnjem času, toda onih veliko več kurnikov v zakotnih vaseh noče nihče videti.

glavo. Nekega dne mi reče: „Ti vse premalo skrbiš za družino. Dva otroka je nama Bog dal, naj jih da še kaj, kako bodo pa živeli, ker ti tako malo skrbiš za nje!“

Debelo sem gledal, da mi kaj takega očita. Jaz da premalo skrblim, jaz, saj me je od skrbi samo še kost in koža. Molčal sem in poslušal daljna izvajanja.

„Vidiš“, povzame zopet ona, vidiš, res delaš, ali vsaj tako se mi zdi, da delaš, seveda priseči ne morem na to. Jaz pa hočem vedeti, kaj delaš, kako delaš — po tem bom šele presodila, da res delaš zame in za družino. Za ves teden, ne, za mesec — ne, ne, za vse leto bi jaz rada vedela, kaj boš delal. Ko bi jaz imela to-le vse napisano, pa bi lahko rekla: „Glejte, moj mož res dela, vidite, za vsako leto, za vsak mesec, za vsak teden, dan in uro vam povem, kaj dela moj mož, in jaz vam prisežem, da moj mož res dela, saj imam tukajle zapisano, kaj dela in da res dela.“ Vidiš ljubi moj, s tem bi bilo tisto večno očitavanje, da nič ne delaš, ovrženo. Ali ne trdim prav?“

Široko sem zazijal in požiral sem njeno modrost in zajecjal sem:

Ako primorajo razna oblastva občine napraviti stanovanja že pred nameščenjem svojih organov, je neumljivo, zakaj na bi vplivali okr. šol. sveti na občine za napravo primernih stanovanj svojim učiteljem, ki nimajo stanovanja v šoli, in to proti primerni najemnini?

Sicer je res lepo slišati besede okr. šol. svetov: „Da, saj vam vendar plačujemo stanarino; nadalje pa sami skrbite!“ Res, stanarina je tu; a kam naj gre učitelj, ozir. učiteljica v slučaju, ko ni dobili stanovanja v vasi?

Torej na vsak način je toplo priporočati vsem okr. šol. svetom, da bi se resno zavzeli za stvar. Moralo bi biti tako: kamor namestijo učno osebo, tam bi se morala zavezati občina, da preskrbi uč. osebi primerno stanovanje.

X.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Občni zbor „Hranilnice in posojilnice „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani se je vršil dne 2. febr. 1911. v Ljubljani. Odobrile in izvršile so se vse točke, ki so bile navedene v vabilu k običnemu zboru, katero je bilo priloženo tudi našemu listu. Vodstvu se je izrekla splošna zaupnica, za zasluge, ki jih ima pri vidnem napredovanju našega denarnega zavoda.

Štajersko.

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor 6. januarja na Vidmu. — Navzočih je bilo samo 18 članov, kar pa je bilo zaradi skrajno slabega vremena opravičljivo.

Glavna točka tega zborovanja je bilo poročilo društvenega predsednika tov. Knapiča o delovanju društva v preteklem letu. Navajeni smo od našega dičnega predsednika, da je vse, kar pove, zanimivo in temeljito. Tako je znal tudi to pot o tej navidez sicer suhoparni snovi tako zanimivo poročati, da smo vsi z največjo pozornostjo poslušali njegove besede.

Društvo je šlo v preteklem letu 56 rednih, 5 podpornih in 1 čast. člana. Zborovanj je bilo 5; v Rajhenburgu 2, v Brežicah 1, v Dobovi 1, na Vidmu 1. Udeležba pri zborovanjih je bila vobče povoljna. Sicer pa smo nazadovali v primeri s prejšnjim letom kar za 20%. Predsednik meni, da je bil to izredne slučaji, ki ga pripisuje „vplivu Hallejevoga kometa“. Vederemo! — Več zanimanja za društvo je želeli zlasti pri nekaterih odbor-nikih.

Imeli smo v preteklem letu kar 7 daljših predavanj:

1. Kmetijstvo in šola. (Tov. Jamšek.)
2. Kako je postopati pri izpraznjevanju šol. prostorov ob eventualnem požaru; splošne določbe. (Tov. Černej.)
3. O svetovnem naziranju v srednjem veku. (Tov. Bismal.)
4. Kako se dožene složno delovanje učiteljske več-razrednih šol? (Tov. Pečnik in Vadnal.)
5. O pomenu hribolezstva. (Tov. Černej.)
6. O važnosti življenjskega zavarovanja in
7. O „Učit. gospodarski in kreditni zadrugi v Celju“. (A. Pesek.)

Društvo je založilo „Roditeljsko pismo“, ki ga je sprejela učit. konferenca za brežiški, kozjanski in sevniški okraj in ga je potrdil c. kr. dež. šol. svet štajerski. Razposlalo se je do konca leta že okroglo 5000 izvodov v vse kote slovenskega Štajerja.

Društvo je bilo zastopano pri občnih zborih „Štajerske zveze“, in „Zaveze jugoslov. učiteljskih društev“.

„Pa kako, misliš, bi se to zgodilo, kar želiš?“

„Kako bi se zgodilo?! Sedi in spiš svoj delovni red za vse leto, potem ga razdeli na mesece in tedne. To ni bogsigavedi kaj! Da bo bolj pregledno, boš pa pisal za vsak teden še posebe, in da boš pisal vsak dan sproti za vsako uro svoj delovni red. Nič ne škodi, če malo več papirja in črnila porabiš, bo pa red in natančnost v naši hiši.“

Modro je to, sem si mislil. Takoj drugi dan sem se lotil dela, ki ni bilo majhno. Delal sem in delal na svojem redu, tako delal, da nisem utegnil priti k delu, vse seveda zaradi reda in natančnosti in skrbi za svojo družino. Slednjič je bil moj poslovnik dokončan, to se pravi načrt poslovnika. Poslovnik za vsak dan in vsako uro pa pišem in sestavljam sproti vsak dan, in kaj zato, če do svojega dela ne pridem, da le dnevni red spišem. Oj, to je modrost moje ljube Ma-e! To skrblim in delam za svojo družinico! Ali mari ne, če cele dneve sam sebi red pišem?! (Dalje).

Zbiralo je tudi za obrambni sklad C. in M. družbe in ji vposlje prvi obrok (50 K) za kamen.

Po predsednikovem poročilu smo slišali poročilo blagajničarke o društvenem prometu.

Društvo sklene, pristopiti k „Učit. gospodarski in kreditni zadrugi v Celju“ z enim deležem v znesku 10 K.

Ljutomersko učiteljsko društvo je imelo 12. januarja t. l. v Ljutomeru svoj redni občni zbor. Splošno mnenje je bilo, da tako dobro obiskanega, in v vsakem oziru sijajno uspelega občnega zbora že dolga leta nismo imeli. Temu primerne so tudi bile pozdravne besede dičnega našega predsednika tovariša Tomažiča, ko je otvarjal redni občni zbor ter v prvi vrsti pozdravljal gosta g. Tašnerja, prav-nika iz Male Nedelje, dalje nanovo pristopile člane gospodični Colnerič iz Veržaja in Pušenjak iz Kapele, ter gospoda Velnarja iz Oza-njevec in okr. pom. učitelja Färsta, bodreč jih k vztrajnemu sodelovanju na polju naše stanov-ske organizacije. V imenu društva je čestital tovarišicam Robičevi, Mahorčičevi in Pušenja-kovi in tovarišu Cilenšku k srečno prebitemu izpitu usposobljenosti, posebe hvalno je omenil tovarišice in tovariše iz gornjeradgonskega okraja, ki se niso ustrašili ne dolgega pota ne skelečega mrsza ter prišli v res častnem številu.

Nato smo prešli na dnevni red. Izmed došlih dopisov je posebno omeniti Zvezinega, v katerem naznanja, da se je Socialni odsek izpremenil v zadrugo. Na predlog tov. Mauriča smo sklenili, da pristopi tudi naše društvo z enim deležem, kakor hitro bodo potrjena pravila.

Tajnikovo in blagajnikovo poročilo se vzame z odobravanjem v znanje ter se izreče obema hvala za trud.

Za društveno knjižnico se v prih. letu naročijo knjige Šol. in Slovenske Maticе. Poudarja se pa, da je častna dolžnost vsakega tovariša in tovarišice naročevati in se-veda tudi plačevati naše stanov-ske liste. Ako imamo denarja za razne nepotrebne listine in knjige, ki našemu stanu in napredku naravnost škodujejo, mo-ramo imeti tem več denarja za naše stanov-ske liste.

Glede petja se sklene prijeti vaje gosteje in jih obiskovati redneje ter ustanoviti godbeni odsek.

Bazgovor „Naš položaj“ je moral zaradi kratkega časa izostati.

Potem se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so bili: predsednikom Ivan Tomažič, podpredsednikom Simon Ovahte, tajnicam Mara Kocuvan, blagajnikom Ivan Kryl, knjižničarjem Ivan Bankart, prevodjem Franc Zackerl in odbornikom Avgust Lah.

Imena izvoljenih odbornikov nam jamčijo, da bo naše društvo tudi v bodočem letu, v katerem praznuje svojo štiridesetletnico, uspešno delovalo v dosegu svojega zvišenega namena, to pa posebno takrat, če se bo vse učiteljstvo celega okraja tesno prirejelo naše organizacije ter zlasti pridno in polnoštevilno posečalo naša društvena zborovanja.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrovana zadruga z omejenim imanjem.

Promet do konca januarja K 36.221.30.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 30 h v poš-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve na-vedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Primerno učilo. Na nobeni slovenski šoli bi ne smelo manjkati pokrajinskih slik naše lepe domovine, bodisi da so razobešene v razredih ali pa — kar se meni zdi primerno — po hodnikih, in to v ličnih okvir-jih. Tako razpostavljene slike nehote privab-ljajo otroke, da si jih ogledujejo. Oue bude v mladini ne samo čuta za lepoto, temveč tudi ljubezen do domovine.*)

Večjih takih slik imamo malo. Omenjam Blejsko jezero, Klanška jezera, Ljubljano, Trst, Kamniško sedlo itd.

Večinoma se moramo zadovoljiti z raz-glednicami. Tudi te, ako so lepo izdelane, nam pridejo prav, če nimamo večjih slik.

Danes mi je namen opozoriti tovarise in tovarišice na krasno izdelano panoramo z Ojstrice.

Otroku, ki še ni bil na višji gori, je težko pri opisovanju gorskih vršacev dopove-dati, kakšen obširen razgled nam ti nudijo. On si ne more tega predstavljati. Če mu pa kažemo sliko, češ, stojiš na visoki gori, okolo sebe vidiš to in še več, kar ti nudi ta-le slika, potem se bo otrok začudil in pojnil bo

*) Tako je na primer na I. deški ljudski šoli v Ljubljani. Uredn.

lažje o bširen razgled. Občudoval bo panoramo in vedno in vedno jo hodil gledat.

Panorama z Ojstrice je kakor nalašč za naše razmere.

Savinjska podružnica S. P. D. je skle-nila z neko večjo tvrdko, izdelovalnico umetnih razglednic, trgovsko zvezo zaradi razglednic. Tvrdka je poslala letošnjo jesen lastnega gor-skega fotografa z izbornim aparatom v Sa-vinjske planine, kjer je fotograf posnel čez 40 najlepših točk.

Večina razglednic je še v delu, pač pa je že došla panorama z Ojstrice.

Na vrhu Ojstrice je postavil fotograf svoj aparat — dan je bil najlepši, razgled čist — ter je šest velikih slik tik drugo ob drugi napravil, tako da je posnel ves krog, razen malega dela proti Rogatcu in Ljubljani, kjer je ravno takrat stalo sonce.

Teh šest slik je združil v eno samo ve-liko in dobil ono panoramo. Tovariš Kocbek je določil imena glavnijšim točkam, ki jih je čez petdeset.

Tako imamo sedaj pred seboj deset raz-glednic dolgo enotno sliko z imeni vršacev, dolin itd.

Nezložena taka dolga karta v okvirju se imenitno reprezentuje in je lahko v okras vsakemu salonu.

Ker tudi ni draga — stane 1 K — si jo pač lahko vsakdo omisli. Posebno bi jo priporočali šolam kot primerno učilo. Naročuje se pri založništvu: „Sav-injska podružnica Slov. planinskega društva v Gornjem gradu“. Odpošlje se skrbno zvita, tako da se na pošti ne more poškodovati. Priporo-čati je, da si učiteljstvo naroča skupno več izvodov za sebe in za šolo. —ij—

Navajalna vojna.

Mislili smo, da bo pravda med tov. A. Lebanom in med tržaškimi tovariši glede ci-tatov že končana; pa smo dobili zopet dva dopisa: enega od tov. Lebana, drugega od tov. pl. Kleinmayra iz Trsta, ki je sedaj stopil z odprtim vizirjem na dan, da tako ustreže želji Lebanovi in sam z njim dožene pravdo.

Oba tovariša sta naša zvesta sotrudnika, torej jima gre prostor v listu, da se pošteno domenita med seboj. Upamo pa, da bo pravde kmalu konec in da se naposled tudi pobotamo!

Tov. A. Leban odgovarja trž. tova-rišem to-le:

V „Učit. Tovarišu“ z dne 20. jan. t. l. sem omenil dopisniku, da ne odgovarjam več, ako nima on toliko moštva, da se podpiše. — In glej v odgovoru v 3. štev. „U. Tov.“ od dne 3. febr. se dopisnik ni podpisal, pač se je skrtil za podpi-som „Trž. tovariši“. — Torej na moj preprosti odgovor se je dopisnik tako oplasil, da išče zavetja za hrbtom „Trž. to-varišev“. — No, „neka bude“, bi rekel Hrvat in zato nekaj odgovora.

Ad I. Vsak stan ima svoje „šarže“. Vo-jaki „frajtarja“, „korporala“ itd. Duhovniki: kaplana, vikarja, župnika, dekana itd. — Baš tako e. kr. uradniki in učitelji. — Tako so tudi učiteljske „šarže“: Podučitelj (teh je malo več), učitelj, učitelj-voditelj, nadučit-elj-voditelj. Torej naj velja vsakemu, kar mu gre. — „Naglica“ ni izgovor, ker se vidi, da se je to ostantativno zgodilo! Učitelji smo vsi. Baš tako duhovniki, uradniki itd. Kaplan pa ne boče nazival dekana: g. du-hovnik ali tovariš, ampak z uradnim znača-jem, ki mu gre, t. j. g. dekan. To velja za vse stanove. Tako kakor je pisal dopisnik, se res pravi „prezirati“. — Res je, da smo učitelji vsi: tudi duhovniki in uradniki so vsi, a v nazivanju naj vsakemu velja — uradni značaj.

Ad II. Učitelj ne le „more“, ampak tudi „mora“ znati nemški, saj se je učil skoraj vse iz nemških knjig in še sedaj črpamo skoraj vso stanovsko omiko iz nemških knjig. — Ako vam — „Trž. tovarišem“ — prihaja slabo pri nemških „ocvirkih“, je to vaša občutljivost kriva, saj bi morali vedeti, da znanstveniki z me-rom citirajo v originalu. — Kolikor jez-ikov znaš, za toliko mož veljaš. — Vedi pa Bog, če vam — „Trž. tovarišem“ — tudi pri italijanskih, latinskih in drugih „ocvirkih“ prihaja slabo?

Ad III. Res je, da dobivajo „U. Tov.“ tudi drugi ljudje v roke, a vendar je list ve-činoma pisan za učiteljstvo. To je je naobra-ževalo izvečine iz nemških knjig in potreba nemščine se nam je naglaševala že na učite-ljišču iz razloga, da bi učitelji lahko in s prid-om čitali nemške pedag. knjige.

Ad IV. Z besedo „Lebanizem“ je dopisnik gotovo mislil tudi na moje rodovino, osobito na brata Janka, ki je izdal nemško knjigo o slovenskem junaku Čehovinu. Že 40 let sem sotrudnik raznih listov, a še nihče mi ni očital tega, kar vi — „Trž. tovariši“. — To je res kolegalno. — Vedite pa, da ste se oglasili prekasno.

Ad V. Da bi bil naš slovenski jezik „najkrasnejši“ in kar najbolj „blago-doneč“, je tudi bosa, zakaj splošno je znano, da gre v tem oziru prvenstvo italijansčini in srbo-hrvatščini!

Ad VI. „Klic na korajžo, naj se pod-pišemo, ni na mestu“ — pišete „Trž. tova-riši“. — Seveda to mislite vi. — Ako je pa dopisnik možak, se je imel podpisati, da vem komu odgovarjam. Strahopetnik, ki je vrgel